

VERENIGING VAN INCASSO- EN PROCESADVOCATEN

Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. de heer F.M. Weerwind
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Deventer, 13 september 2022
Onze ref.: VIA/bestuur/PA/EA

Onderwerp: reactie op consultatie Wetsvoorstel Wet opleggen betalingsregeling door rechter

Geachte minister,

Bij e-mail van 22 juni 2022 is aan onder meer het bestuur van de Vereniging van Incasso- en Procesadvocaten (VIA) het Wetsvoorstel Wet opleggen betalingsregeling door rechter (hierna: 'het Wetsvoorstel') ter consultatie voorgelegd.

Hierbij doen wij u de reactie van het bestuur van de VIA op het Wetsvoorstel toekomen. Wij vragen uw aandacht voor de volgende suggesties, opmerkingen en aanbevelingen.

Algemene opmerkingen bij het Wetsvoorstel:

Volgens de Consultatieversie van de Memorie van Toelichting bij het Wetsvoorstel (verder ook: 'MvT') beoogt het Wetsvoorstel - kort weergegeven - te voorkomen dat schuldenaren verder in de financiële problemen geraken door oplopende kosten (zie MvT, pagina 2, laatste alinea). De rechter mist op dit moment de mogelijkheid tot het opleggen van een betalingsregeling en het Wetsvoorstel zou hiervoor een oplossing zijn.

De vraag rijst wat het nut en de noodzaak is van het Wetsvoorstel? Het doel is, kort gezegd, het voorkomen van problematische schulden bij schuldenaren. Dit doel wordt met dit Wetsvoorstel niet bereikt. Hiertoe moge het volgende dienen, een en ander in onderlinge samenhang bezien.

Het Wetsvoorstel is mede opgesteld naar aanleiding van een rapport van de Hogeschool Utrecht genaamd 'Betalingsregelingen - Bevorderen van haalbare betalingsregelingen bij private schuldeisers'. Er zijn blijkens de laatste pagina's van dit rapport slechts 67 mensen ondervraagd, waarvan er geen één uit de incasso- of deurwaarderspraktijk afkomstig is. Enkel schuldhelpverleners (die kort gezegd burgers bijstaan in financiële problemen) zijn ondervraagd. Dat is qua aantal en qua scope een niet representatief onderzoek te noemen.

Er wordt in de MvT ten onrechte verondersteld dat schuldenaren in verdere financiële problemen komen, omdat schuldeisers in de minnelijke fase betalingsregelingen zouden weigeren.

Het hoge verstekpercentage in incassoprocedures bevestigt nu juist temeer dat schuldenaren eerst na het wijzen van een rechterlijke uitspraak 'in actie' komen. In de praktijk blijkt dat het een zeldzaamheid is dat een in de minnelijke fase aangeboden redelijke regeling, niet wordt geaccepteerd door de schuldeiser.

Het Wetsvoorstel biedt dan ook geen oplossing voor het werkelijke probleem. Schuldenaren in financiële problemen kunnen veelal geen betalingsregeling aanbieden in de minnelijke fase doordat er bijvoorbeeld al beslag op hun inkomen is gelegd. Schuldeisers zijn alsdan genoodzaakt om te gaan procederen teneinde te kunnen aansluiten bij het reeds gelegde beslag.

Een gerechtelijke procedure (met tegenwoordig verhoudingsgewijs (te) hoge griffierechten) vormt een ander probleem. Daarvoor biedt het Wetsvoorstel ook geen oplossing.

Schuldenaren zijn veel meer gebaat en geholpen in het geval in een incassoprocedure waarin verstek is verleend het laagste tarief aan griffierecht wordt vastgesteld. Dát helpt een schuldenaar wel enigszins in die zin dat hij alsdan een lager totaalbedrag aan de schuldeiser verschuldigd zal zijn. Overigens is het een misvatting in de MvT bij het Wetsvoorstel dat schuldenaren gedwongen worden een vordering ineens te betalen wanneer dit niet mogelijk is. Ook schuldenaren kunnen kort gezegd geen geld betalen aan de schuldeiser in het geval de schuldenaar de betreffende geldsom niet heeft. Het beoogde doel wordt naar de mening van de VIA dan ook niet met dit wetsvoorstel bereikt.

Inhoudelijke opmerkingen bij het Wetsvoorstel:

Reikwijdte van de regeling te ruim geformuleerd

De reikwijdte van het Wetsvoorstel is te ruim geformuleerd: het Wetsvoorstel lijkt te zijn geschreven voor álle schuldeisers en álle schuldenaren. In de voorgestelde regeling lijkt het erop dat het opleggen van een betalingsregeling door de rechter moet gaan gelden voor zowel vorderingen op natuurlijke personen als voor vorderingen op bedrijven. Uit de MvT wordt niet duidelijk waarop deze ruime reikwijdte is gebaseerd.

Het komt de VIA voor dat het Wetsvoorstel niet bedoeld is voor Business to Business vorderingen. Er zou kunnen worden opgenomen in het Wetsvoorstel dat de regeling enkel geldt voor schuldeisers die handelen in de uitoefening van een bedrijf of beroep enerzijds en voor schuldenaren die niet handelen in de uitoefening van een bedrijf of beroep anderzijds. Dit zou een betere richting geven. Immers, de aanpak van problematische schulden ziet niet op bedrijven doch op natuurlijke personen.

Aan het Wetsvoorstel ligt ook de gedachte ten grondslag dat het grote aantal verstekzaken zou leiden tot hogere schulden. De meeste incassozaken worden behandeld door de kantonrechter (zie ook MvT, pagina 3). Als de kantonrechter een betalingsregeling zou kunnen opleggen, dan leidt dat er naar verwachting toe dat meer schuldenaren in het geding zullen verschijnen en er waarschijnlijk ook minder verstekzaken zullen zijn. Dit gaat evenwel niet op voor de gerechtelijke procedures bij de sector civiel van de rechtbanken en de gerechtshoven, nu daar immer verplichte procesvertegenwoordiging is vereist. De vraag rijst dan ook of het Wetsvoorstel niet beter beperkt kan worden tot enkel kantonzaken.

Ontbreken van concrete duiding voor opleggen betalingsregeling

In het Wetsvoorstel kan de rechter een betalingsregeling opleggen wanneer sprake is van een situatie waarin naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van een schuldenaar gevergd kan worden dat hij een vordering niet in één keer betaalt. Er wordt in het Wetsvoorstel echter niet geduid in welke concrete gevallen de rechter een betalingsregeling mag opleggen. Dit blijkt niet uit het wetsartikel en ook niet uit de MvT. Advies is dan ook om een kader c.q. handvatten voor de rechter en de procespartijen te geven.

Beginnende schulden en tijdelijke betalingsonmacht

Een betalingsregeling biedt in de regel alleen uitkomst bij beginnende schulden en tijdelijke betalingsonmacht. Ook dient de schuldeiser op termijn wel uitzicht te hebben op betaling van de gehele vordering (zie MvT, pagina 3). Het verdient aanbeveling om in het Wetsvoorstel op te nemen dat enkel in deze gevallen de rechter een betalingsregeling kan opleggen.

De vraag rijst wanneer sprake is van beginnende schulden en tijdelijke betalingsonmacht. Daarbij verdient ook aandacht wat een redelijke termijn is waarbinnen de vordering integraal moet zijn voldaan. Het Wetsvoorstel en de MvT melden hier niets over. De MvT zou ter zake concrete handvatten moeten bieden.

Inbreuk op de contractsvrijheid

Het Wetsvoorstel beargumenteert niet waarom inbreuk op de contractsvrijheid onder omstandigheden gerechtvaardigd is en op welke wijze geborgd wordt dat deze inbreuk op de contractsvrijheid enkel en alleen in uiterste gevallen wordt toegestaan.

Vervallen betalingsregeling bij niet-nakoming daarvan

Om te voorkomen dat onduidelijkheid ontstaat, verdient het aanbeveling dat in het Wetsvoorstel wordt opgenomen dat een betalingsregeling vervalt bij de niet-nakoming daarvan door de schuldenaar en het restant verschuldigde bedrag alsdan ineens opeisbaar is. Dat voorkomt onduidelijkheid en een eventuele nieuwe gerechtelijke procedure in het geval de rechter een en ander niet opneemt in zijn rechterlijke uitspraak.

Rente

Verder verdient het aanbeveling om in het Wetsvoorstel op te nemen dat gedurende de betalingsregeling de toepasselijke wettelijke of contractuele rente verschuldigd blijft over de verschuldigde en nog niet betaalde bedragen.

Proceskosten + incassokosten

Daarnaast verdient het aanbeveling om in het Wetsvoorstel op te nemen dat het uitgangspunt is en blijft dat de schuldenaar, indien deze in het ongelijk wordt gesteld, in de proceskosten (waaronder eventuele beslagkosten) en de incassokosten wordt veroordeeld, tenzij sprake is van misbruik van procesrecht aan de zijde van de schuldeiser. Immers, indien een vordering op goede gronden door de schuldeiser is ingesteld en vervolgens in rechte wordt toegewezen, dan dienen de proceskosten voor rekening van de schuldenaar te komen (artikel 237 Rv).

VERENIGING VAN INCASSO- EN PROCESADVOCATEN

Anders dan uit de toelichting bij het Wetsvoorstel lijkt te volgen, procederen schuldeisers in de regel niet graag. De ervaring leert dat gerechtelijke procedures enkel worden geëntameerd indien de schuldenaar niet op een sommatie reageert en/of een minnelijke regeling niet mogelijk blijkt.

(Conservatoir) beslag

Tevens verdient het aanbeveling om in het Wetsvoorstel op te nemen dat een door de rechter opgelegde betalingsregeling geen invloed heeft op reeds gelegde (conservatoire) beslagen. Met andere woorden: het verdient aanbeveling dat het conservatoire beslag nog niet wordt opgeheven zolang de door de rechter opgelegde betalingsregeling nog niet integraal door de schuldenaar is nagekomen.

Inverbindingstelling

De vraag rijst voorts of de voorgenomen verplichte inverbindingstelling nog wel nodig is, nu verwacht wordt dat het Wetsvoorstel ertoe zal leiden dat schuldeiser en schuldenaar zich in de minnelijke fase meer zullen inspannen om tot een betalingsregeling te komen. (Zie ook: J.M. Veldhuis, Inverbindingstelling: met het mes op de keel, *BER* 2021, afl. 6, p.25-26; zie bijlage).

Het bestuur van de Vereniging van Incasso- en Procesadvocaten is vanzelfsprekend graag bereid om zo nodig en indien gewenst nader met elkaar hierover van gedachten te wisselen.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de Vereniging van Incasso- en Procesadvocaten,

mr. P.J. Arentshorst